

ZLATÁ ULIČKA VE 20. STOLETÍ

Na počátku 20. století si obyvatelé byli dávno vědomi obchodních možností, které pitoreskní ulička skýtala. Nezůstalo jim skryto, že umělečtí malíři si pravidelně u vchodu do uličky rozkládali své stojany, aby stále stejným pohledem okouzlili rozvíjející se turistický ruch. Zlatá ulička se stala jedním z hlavních motivů Zlaté Prahy. Stovky, záhy již tisíce akvarelů a kreseb uhlem si našly cestu do salónů a obývacích pokojů nablízku i v cizině. I malíři mající jméno a postavení se poddávali kouzlu místa. V obecnou známost vešly olejové malby s motivem uličky malíře Antonína Slavíčka. Mistrovské dílo plné detailů zanechal německo-rakouský žánrový malíř Wilhelm Gause, jenž zachytil uličku alchymistů na plátně roku 1914, patrně při příležitosti své zastávky v Praze.

Fotografové vynášeli stále častěji své aparáty ulicí Na Opyši nahoru do uličky, fotografovali tu architekturu pro panenky a zachytili tak pro budoucí generace natrvalo mnohé výjevy z tehdejšího života v uličce. Z obrazů a starých pohlednic se na nás dívají obstarošní dámy v dlouhých sukních a zástěrách, staří pánové zasněně sedí na nízkých stoličkách, obklopeni korpulentními ženami před džbery a dětmi hrajícími se na okraji uličky s panenkami.

Z ostrého fotografického světla zašlých dnů vystupují stále nové, dávno již odstraněné detaily fasád, emailové tabule, dřevěné trámy, střešní otvory, k tomu tehdy důvěrný inventář uličky: koše, umývadla se džbery, žebříky na sušení prádla. Romantického pozorovatele potěší i plevel, vyrážející na leckterém zažloutlém obraze z vydlážděné země.

Ve stopách malířů následovali básníci a spisovatelé období před první světovou válkou, nejznámější z nich jistě Franz Kafka, jenž se zde utábořil na několik měsíců. Dnes již neexistující domek s číslem popisným 6 na pravé straně uličky je spjat s básníkem a pozdějším nositelem Nobelovy ceny za literaturu Jaroslavem Seifertem, který tu před druhou světovou válkou vytvořil své básnické sbírky *Osm dní a Světlem oděná*. Obrovským kouzlem zapůsobila ulička na spisovatele Gustava Meyrinka, který měl slabost pro všechno okultní a obestřené tajemstvím. Ve svém mistrovském díle *Valpuržina noc* oslavoval atmosféru uličky obtěžkanou mýty, a každý čtenář jeho grandiózního románu *Golem* zná dům U poslední laterny: „*Existuje totiž stará pověst, že tam nahoře v uličce alchymistů stojí dům, který je vidět pouze za mlhy, a mohou jej vidět jenom „nedělníatka“*. Říká se mu „Zed“

Wilhelm Gause, *Ulička alchymistů na pražských Hradčanech*, 1914. Velmi vzácný a podrobný obraz, jenž vznikl dva roky před tím, než do uličky začal docházet Franz Kafka. Často jako zeleně znázorňovaný Kafkův domek byl podle něho natřen nebesky modrou barvou. Vchody na pravé straně byly později odstraněny. Domovní znamení domku č. 23 neznázorňovalo tenkrát Anděla strážce, nýbrž Madonu s Jezulátkem.

CÍSAŘOVI ALCHEMISTÉ

U dvora císaře Rudolfa II. v Praze působili významní astronomové jako Johannes Kepler a Tycho de Brahe. Ale kromě těchto učenců se to tu hemžilo astrology, mistry černé magie, alchymisty a šarlatány všech odstínů. Mnoho z těchto vysoce moudrých lidí dokázalo císaři pod záminkou nejrůznějších slibů skvěle tahat peníze z kapsy. Zlatý nápoj, elixír života, sliboval prodloužení pozemské existence o mnoho let. Pomocí rudé hmoty, kamene mudrců, vysvětlovali alchymisté, budou moci proměňovat kovy ve zlato. Byli pevně přesvědčeni, že určitou látku lze pomocí tajného vědění proměnit v jinou. A tak bylo nasnadě uvěřit i v možnost výroby umělého zlata,

když ještě navíc slovo „zlato“ kolovalo všemi ústy a mysl právě jítily pověsti o pohádkových nálezích zlata v Novém světě. Takovéto svaté přísliby byly však jen jednou stranou alchymie. Její učedníci chápali sebe sama veskrze jako badatele zkoumající přírodu, přičemž se mohli odvolávat na některé skvělé úspěchy. Tak se mistrům destilačních kamen zdály některé přímo pohádkové proměny kovů, a k tomu (znovu)objevení porcelánu. Až moderní chemie našla přirozená vysvětlení pro tyto svého času oslavované poznatky. K mýtům Zlaté Prahy, jež se proměnily v kámen, patří, že za časů Rudolfa II. měli alchymisté své příbytky ve Zlaté uličce

NAHOŘE VLEVO: Symboly a tajná znamení alchymistů. • NAHOŘE VPRAVO: Joseph Léopold Ratinckx, *Alchymista*, 19./20. století. • LEVÁ STRANA: Jan Matejko, *Alchymista Sendivogius*, 1867. Lékař, filozof a přírodovědec Sendivogius byl činný na dvoře Rudolfa II. v Praze, kde se mu prý v přítomnosti císaře roku 1604 zdařila transmutace stříbrné mince ve zlato.

ZLATÁ ULÍČKA Č. 22 (20)

No. 47
Wolff Ginderman (oder Gunderman)
1 stůl

Wolff Ginderman (nebo Gunderman)
1 světnička

Dispozice domku pocházejícího ze 17. století byla koncem 19. století silně změněna. Stavbou nové zdi byla tenkrát

vytvořena předsíň, směrem do uličky nechali zasadit okno. Klasicistními křídlovými dveřmi se dostáváme do hlavní místnosti, z níž se nabízí pohled do Jeleního příkopu a kde směrem k sousednímu číslu 21 stála kamna. Za dveřmi vlevo od vstupu vede dřevěné schodiště nahoru do miniaturního podkroví, jež bylo v Kafkově době osvětleno střešním oknem. Odsud se dalo přes jednoduchou podestu dostat ke komínu. Dalšími dveřmi a po příkrých kamenných schodech se chodilo do sklepa, nad nímž se klenou pozdně gotické slepé oblouky. Kolem roku 1916 patřil domek ovdovělému litografovi Bohumilu Michlovi, jenž byl od roku 1910 ženat

Zde žil Franz Kafka

LEVÁ STRANA: Domek č. 22 – dnes knihkupectví věnované Franzi Kafkovi. DOLE nápis „Zde žil Franz Kafka“. VPRAVO: Franz Kafka, kolem roku 1916.

TATO STRANA VLEVO NAHOŘE: Podkroví Kafkova domku č. 22. • VLEVO DOLE: Schody do sklepa a sklepní klenba v domku č. 22. • VPRAVO: Kafka a jeho setra Ottla, kolem roku 1914.

„Ottla se mi někdy jeví jako matka, jak jsem ji chtěl mít kdesi v dáli: čistá, opravdová, čestná, důsledná, pokora a hrdost, vnímavost a odměřenost, obětavost a samostatnost, plachost a odvaha v neklamné, jasné rovnováze.“

Franz Kafka své snoubence Felici, 19. října 1916.